

Příprava k státní zkoušce historicko-právní.

Univ. prof. Dr. Ot. Sommer. (Praha).

Každá zkouška je více méně nepřitelem skutečného studia. Dokladem toho, jak je těžko naléztí soulad mezi studiem a přípravou ke zkoušce, jest známý zjev t. zv. studia in absentia. Název ten je poněkud paradoxní. Ve skutečnosti tu totiž vůbec nejde o studium, nýbrž o přípravu ke zkoušce bez fakultního studia. Před válkou bývala příprava ke zkoušce soukromou věcí každého jednotlivého posluchače. Studium fakultní se omezovalo na pasivní poslouchání přednášek a u nepatrného zlomku posluchačů na návštěvu seminárních cvičení, jež z menší části měla ráz průpravy k samostatné vědecké práci, z větší části to byla praktická cvičení.

Po válce se tyto poměry značně změnily. Pro zkoušky připravují se nyní posluchači práv většinou u repetitorů a z pomůcek dodaných repetitory. Tak na př. v Praze působí toho času jen pro posluchače české právnické fakulty asi deset repetitorů, z nichž velká část nabízí i svoje repetitorské pomůcky, t. j. jednak výtahy z učebnic profesorů, z menší části samostatně sestavené učebnice, jednak seznamy otázek při zkouškách se vyskytujících, sestavené podle jednotlivých examinatorů. Studium fakultní odpoutalo se v přednáškách poněkud od přednášení tištěných učebnic, hledá jednak nový obsah přednášek, jednak novou formou v podobě konversatorií a snaží se o zevšeobecnění praktických cvičení, doplňujíc teoretickou průpravu přednášek uvedením do aplikace teoretických vědomostí na případy z právního života. Vedle toho vyskytují se na fakultě i repetitoria, a umožňují se v širokém měřítku kolokvia, jež kdysi sloužila jen nemajetným a chudým studujícím k osvobození od kolejného.

V následujícím jedná se mi o to doložití několika čísly, jaký význam má pro kandidáty státní zkoušky historicko-právní, účastní-li se tohoto fakultního studia. Vzal jsem při tom za základ posluchače, kteří v zimním semestru stud. r. 1935/36 měli zapsaný třetí semestr svých řádných studií, na jehož konci se měli podle platných předpisů podrobiti státní zkoušce historicko-právní.

Bylo celkem 765 posluchačů. Z těch se podrobil státní zkoušce historickoprávní 431 posluchač. 155 posluchačů se ke zkoušce sice přihlásilo, ale odstoupili, 179 se ke zkoušce koncem třetího semestru vůbec ani nepřihlásilo.

S vyznamenáním vykonalo zkoušku 70 posluchačů, s dobrým prospěchem 138, dostatečně 96, propadlo 127. Z toho je patrné, že přes 60% posluchačů ztratilo již koncem třetího semestru jeden semestr studií. Ze 155 odstoupivších kandidátů podrobilo se zkoušce v červnu 64 (s vyznamenáním 2, dobře 21, dostatečně 26, propadlo 15), v říjnu 41 (s vyznamenáním 4, dobře 13, dostatečně 15, propadlo 9).

Ze 179 nepřihlášených kandidátů podrobilo se zkoušce v červnu 19 (s vyznamenáním 2, dobře 4, dostatečně 4, nedostatečně 9), v říjnu 23 (s vyznamenáním —, dobře 1, dostatečně 16, nedostatečně 6).

Ze 127 kandidátů, propadlých koncem zimního semestru podrobilo se zkoušce znovu v červnu 59 (s vyznamenáním 1, dobře 22, dostatečně 20, opět propadlo 16), v říjnu 34 (s vyznamenáním —, dobře 11, dostatečně 17, opět propadlo 6).

Po dvouletém studiu nemohlo tedy ještě 37% posluchačů postoupiti do druhého oddílu studijního.

Co se tkne *píle*, lze rozříditi posluchače z hlediska fakultního studia do dvou skupin. Jsou to jednak kandidáti, kteří nekolokvují a nenavštěvují praktických cvičení, nebo kolokvují jen ojedinele, zřejmě jen pro potřebu osvobození od kolejního. Lze je zkratkou označiti jako posluchače nedbalé. Bylo jich 437. Druhou skupinu tvoří ti, kteří běrou podíl na studiu fakultním, někteří intensivně, konaje všechna kolokvia a navštěvující i v třetím semestru více cvičení (vytrvale pilní — 126), jiní méně intensivně, buď navštěvující i v třetím semestru aspoň jedno cvičení (velmi pilní — 128), nebo navštěvující cvičení v semestru druhém, ale odpadající z fakultního studia v semestru třetím (pilní — 74). Celkem čítala tato skupina dbalých posluchačů 328, t. j. asi 42%.

Co se tkne *majetnosti*, třídím kandidáty do obvyklých tří skupin posluchačů: chudých (347), nemajetných (246) a majetných (122), podle sociálního postavení rodičů, poměrů rodinných a podle dat o osvobození od kolejního.

Ze 179 nepřihlášených posluchačů bylo nedbalých 160, pilných 14, velmi pilných 4, vytrvale pilných 1. Chudých 78, nemajetných 58, majetných 43.

Ze 155 odstoupivších posluchačů bylo nedbalých 117, pilných 11, velmi pilných 21, vytrvale pilných 6. Chudých 60, nemajetných 59, majetných 36. Potvrzuje se tu skutečnost, že mezi odstoupivšími kandidáty nebývá nejhorší materiál. 60% jich také do semestru zkoušku udělalo, kdežto z nepřihlášených jen 15%.

Prospěch vytrvale pilných kandidátů: s vyznamenáním 38, dobře 57, dostatečně 15, nedostatečně 9. Prospěch velmi pilných kandidátů: s vyznamenáním 17, dobře 34, dostatečně 30, nedostatečně 22. Prospěch pilných kandidátů: s vyznamenáním 9, dobře 18, dostatečně 13, nedostatečně 9. Prospěch nedbalých kandidátů: s vyznamenáním 6, dobře 29, dostatečně 38, nedostatečně 87.

Z čísel těchto jasně vychází, že fakultní studium se u zkoušky projeví lepším prospěchem, a to nejen absolutně, ale i relativně. Kdežto z 328 kandidátů účastnících se nějak fakultního studia nepřihlásilo se 19, odstoupilo 38 a propadlo jen 40, z 437 posluchačů nedbalých se nepřihlásilo 160, odstoupilo 117 a propadlo 87. Dobře a s vyznamenáním vykonalo zkoušku z první skupiny 173, z druhé jen 35.

Horší prospěch na studiích bývá s oblibou vysvětlován sociálními poměry ve studentstvu. Je proto na místě všimnouti si i prospěchu studentstva podle majetkových skupin.

Prospěch *chudých* studentů: Do kategorií posluchačů pracujících na fakultě spadá tu 170 posluchačů, nedbalých bylo 177. Z dbalých vykonalo zkoušku s vyznamenáním 29, dobře 56, dostatečně 31, propadlo 25, odstoupilo 18, nepřihlásilo se 11. Z *nedbalých*: s vyznamenáním —, dobře 15, dostatečně 21, propadli 32, odstoupili 42, nepřihlásilo se 67.

Prospěch *nemajetných*: Dbalých ze všech tří kategorií bylo mezi nimi 97, nedbalých 149. Z *dbalých* udělalo zkoušku s vyznamenáním 23, dobře 35, dostatečně 12, propadlo 11, odstoupilo 11, nepřihlásilo se 5. Z *nedbalých*: s vyznamenáním 2, dobře 5, dostatečně 9, propadlo 32, odstoupilo 48, nepřihlásilo se 53.

Prospěch *majetných*: Dbalých bylo mezi nimi 59, nedbalých 113. Z *dbalých* udělalo zkoušku s vyznamenáním 12, dobře 18, dostatečně 15, nedostatečně 4, odstoupilo 8, nepřihlásili se 2. Z *nedbalých*: s vyznamenáním 4, dobře 9, dostatečně 8, nedostatečně 23, odstoupilo 28, nepřihlásil se 41 posluchač.

Z toho je patrné, že relativně nejpilnější jsou právě chudí studenti, na druhém místě jsou studenti majetní, největší procento nedbalých je mezi nemajetnými.

Velmi často bývá též na to poukazováno, že je pobyt v universitním místě příliš nákladný. Všimněme si proto prospěchu studentů, jichž rodičové nebo poručníci bydlí v Praze, takže je tu možnost navštěvovati přednášky. Studenti naši rekrutují se hlavně z Čech. Z oněch 765 posluchačů bylo z Čech 617, z Moravy 70, ze Slovenska a z Podkarpatské Rusi 78. Pražských studentů bylo 250, z těch bylo chudých 114, nemajetných 73, majetných 63. Fakultnímu studiu se věnovalo ze 114 chudých 59 posluchačů, ze 73 nemajetných 36, z 63 majetných 28, takže fakultu z těchto pražských studentů zanedbávalo víc než 50%.

Od zkoušky z nich odstoupilo resp. ke zkoušce se nepřihlásilo celkem 121 posluchačů, t. j. 48⁰/₀.

S tím lze srovnati čísla těch kandidátů, kteří bydleli v Praze v některé koleji a měli tedy zpravidla rovněž možnost navštěvovati přednášky. Bylo jich v tomto semestru 125, z toho chudých 78, nemajetných 29, majetných 18. Z 71 chudých vykazovalo píli 57, z 29 nemajetných 12, z 18 majetných 4 (1), takže z těchto studentů zanedbávali fakultu jen ²/₅. Odstoupilo a nepřihlásilo se z nich 44, tedy o něco méně než ¹/₃.

I tato čísla ukazují, že největší počet studentů, vyhýbajících se studiu fakultnímu, pochází nikoli z chudých, nýbrž z nemajetných a z majetných vrstev, kde lze důvodně o tom pochybovati, že by zanedbávání fakulty způsobovaly momenty sociální. Sociálním problémem jest tedy pouze asi polovina chudých studentů, kde by bylo nutno zjistiti důvody, proč nestudují na fakultě.

Určitá korektura všech těchto čísel by ovšem vyplynula z toho, že v nich je obsaženo asi 14⁰/₀ posluchaček, jichž poměry se částečně značně odlišují od mužů. Tak především studuje poměrně více žen z vrstev majetných (ze 107 žen byly chudé 42, nemajetné 32, majetné 33). Co do prospěchu vykazují posluchačky poměrně lepší výsledky než muži. Ze 70 kandidátů s vyznamenáním je žen 11, ze 139 dobrých je 18 žen, z 96 dostatečných pouze 3 ženy, ze 127 nedostatečných 14. Odstoupila 21 žena, nepřihlásilo se 40, tedy procento hodně vyšší než u mužů. Veliký podíl na tom mají dívky, bydlící v Praze. Z těch se podrobilo zkoušce pouze 12, kdežto odstoupila resp. se nepřihlásilo 30 žen. Z venkovanek podstoupily zkoušku 34, odpadla 31.

Všechny tyto skutečnosti měly by býti respektovány, přikročili-li se u nás vážně k reformě právnických studií. Zejména by bylo na místě zbaviti se určitých předsudků při řešení otázky obligatorních praktických cvičení.

Zákon o obraně státu.

Dr. Jos. Kepert (Brno).

(Dokončení.*)

Sem patří:

4. *Obecná povinnost ministerstva vnitra a politických úřadů* jemu podřízených bděti nad tím, aby bezpečnost a obrana státu nebyly ohrožovány. Takto je ve směru, sledovaném našim zákonem, doplněna obecná kompetenční norma policejní pravo-

*) Tiskovou chybu v 6. řádku první části článku (v minulém čísle časopisu) opravte tak, že místo »vlastnictví« bude správně »vlastnosti«.